

Vergaderjaar 2024–2025

29 023

Voorzienings- en leveringszekerheid energie

Nr. 554

BRIEF VAN DE MINISTER VAN KLIMAAT EN GROENE GROEI

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 maart 2025

Op 14 februari jl. heeft het kabinet de Kamer geïnformeerd over de stand van zaken op de gasmarkt en de vulgraden van de gasopslagen.¹ Tijdens het debat Energieraad op 5 maart jl. is toegezegd dat het kabinet de Kamer, gelet op de geopolitieke ontwikkelingen in de afgelopen weken, een extra update over de gasmarkt en vulgraden van de gasopslagen stuurt voorafgaand aan het debat gasmarkt en leveringszekerheid op 12 maart a.s. Daarbij is tevens toegezegd dat in de extra update aandacht wordt besteed aan de importafhankelijkheid. Met deze brief (en de bijlage) geeft het kabinet invulling aan deze toezeggingen.

Gasleveringszekerheid, vulgraden gasopslagen en gasmarkt

In de brief van 14 februari jl. is toegelicht dat de gasleveringszekerheid op dit moment – met het einde van de winter in zicht – geborgd is. Dat beeld is, bij de omstandigheden zoals we ze nu kennen, nog steeds actueel ondanks de geopolitieke ontwikkelingen van de afgelopen weken. Bovendien zijn door het warmere weer en een stabiele aanvoer van gas de prijzen gedaald en zijn er lagere onttrekkingen uit de gasopslagen. Dit licht het kabinet hieronder nader toe.

Het einde van de winter is als bekend in zicht. Dit is vooral te merken aan het warmere weer. Tegelijk geldt dat de aanvoer van gas naar de EU en Nederland de afgelopen weken stabiel is gebleven. In Nederland is onder meer de aanvoer van LNG via de GATE terminal in Rotterdam op hoog niveau, met een benuttingsgraad van de capaciteit van de terminal van rond de 90%.²

Hierdoor zien we dat de onttrekkingen uit de gasopslagen gemiddeld gezien afvlakken. De gasopslagen in Nederland zijn op dit moment (peildatum 1 maart 2025) nog steeds voor 26,28% gevuld. Dit komt

¹ Kamerstuk 29 023, nr. 532.

² Gas Infrastructure Europe – ALSI.

overeen met 37,85 TWh. Hoewel dit een lagere vulgraad is dan de vulgraad aan op dezelfde peildatum in de afgelopen twee jaar, is dit niet een ongebruikelijk niveau aan het einde van een winter als wordt gekeken naar de vulgraden sinds 2016. Een overzicht van de vulgraden aan het einde van de winter (1 april) en einde vulseizoen (1 november) in de afgelopen tien jaar was opgenomen in de brief van 14 februari jl. en is voor de volledigheid nogmaals toegevoegd in de bijlage bij deze brief.

We zien door deze omstandigheden, die zorgen voor een verbeterde balans tussen vraag en aanbod, ook dat de prijzen op de groothandelsmarkt sinds de piek in februari van rond de € 57 per MWh sterk zijn gedaald naar minder dan € 40 per MWh op peildatum 7 maart 2025. We zien ook dat de prijzen in de komende zomerperiode zijn gedaald. Daardoor is het negatieve verschil tussen de prijs in de zomer van 2025 en de winter van 2025/2025 (de zogenoemde negatieve spread) veel kleiner geworden. Zoals toegelicht in de brief van 14 februari jl., is dat een belangrijke ontwikkeling met het oog op aankomend vulseizoen. Deze ontwikkeling past in het beeld, dat we in voorgaande jaren ook hebben gezien, dat de spread kan veranderen en voor of tijdens het vulseizoen alsnog positief kan worden. Een positieve spread geeft marktpartijen een *incentive* om gas op te slaan. De ontwikkeling van de spread, en de marktprikkels die daarvan uitgaan, blijft het kabinet uiteraard op de voet volgen.

Wat doet het kabinet

Het kabinet houdt de situatie op de gasmarkt voortdurend en nauwlettend in de gaten, met oog voor alle schakels in het gassysteem. Het feit dat marktpartijen primair verantwoordelijk zijn om in hun leveringsverplichtingen te voorzien, en dus voor dat doel voldoende gas moeten inkopen en opslaan, doet er niet aan af dat het kabinet een breed scala aan maatregelen heeft getroffen in het belang van de leveringszekerheid, weerbaarheid en betaalbaarheid en om in te grijpen wanneer dat nodig en doelmatig is. Hierbij beoordeelt het kabinet voortdurend of ingrijpen, en het moment daarvan, niet een averechts effect heeft. Bijvoorbeeld omdat ingrijpen prijzen kan opdrijven en het probleem of opgave groter kan maken, doordat de juiste prikkels voor het vullen van de gasopslagen door marktpartijen worden weggenomen.

LNG-importcapaciteit

In recente Kamerbrieven is het kabinet uitgebreid ingegaan op de concrete maatregelen.³ Onder meer is ingegaan op het belang van voldoende LNG-importcapaciteit, waardoor voldoende import uit een zo divers mogelijk aantal landen wordt gefaciliteerd. Het kabinet wijst er hierbij op, dat importcapaciteit in Nederland marktpartijen in staat stelt om gas in te voeren in Nederland en te verhandelen op de Nederlandse handelsplaats TTF⁴, veruit de meest liquide handelsplaats in Europa. Dit maakt Nederland een belangrijke en aantrekkelijke bestemming voor aanlanding van LNG – aangenomen dat de prijzen op de Europese groothandelsmarkt aantrekkelijk genoeg zijn om vanuit de mondiale markt import aan te trekken. In de brief van 14 februari jl. is benoemd dat wordt onderzocht of de LNG-terminal in de Eemshaven tijdelijk kan worden verlengd. In dat kader is EemsEnergyTerminal (EET) vanaf 3 februari jl. een zogenoemde niet-bindende *open season* gestart om marktinteresse te peilen. EET heeft op vrijdag 28 februari jl. de open season succesvol

³ Kamerstuk 29 023, nrs. 494, 519, 531, en 532.

⁴ Op de TTF, die in stand wordt gehouden door Gasunie Transport Services, wordt alleen gas verhandeld dat zich in het Nederlandse gassysteem bevindt of in de toekomst zal bevinden.

afgerond en zal doorgaan met de volgende projectstappen. Dit, gecombineerd met het gegeven dat de importcapaciteit van de GATE LNG tot medio jaren 2030 volledig is uitverkocht, onderstreept de positie van Nederland als een aantrekkelijke bestemming voor LNG.

Vulambitie en vultaak EBN

Daarnaast is het ook voor het kabinet een belangrijke prioriteit om met goed gevulde gasopslagen de winter van 2025/26 in te gaan. We zagen in eerdere jaren dat marktpartijen ervoor zorgden dat gasopslagen bij aanvang van de winter gevuld waren. In Nederland, net als elders in de EU, geldt immers dat het gas voor het overgrote deel wordt aangekocht door, en eigendom is van marktpartijen die afnemers in Nederland en elders in de EU beleveren. Op basis van hun leveringsverplichtingen en commerciële prikkels, bepalen zij hoe en waar zij hun gas inkopen, opslaan en inzetten. Het kabinet kan en wil dit systeem niet zomaar doorkruisen.

Wel heeft het kabinet EBN de afgelopen jaren een vultaak gegeven, indien en voorzover marktpartijen niet zouden vullen tot het door het kabinet gewenste niveau. Het kabinet heeft besloten om EBN ook voor 2025 deze taak weer te geven.⁵ EBN is al begonnen met de uitvoering van deze taak door een deel van het gas wat bij aanvang van deze winter in de gasopslag zat, er in te laten zitten ('doorrollen'). Of dit voldoende is en of gedurende de zomer de gasopslagen voldoende gevuld worden, wordt continu in de gaten gehouden door het kabinet. Dit mede in het licht van hetgeen hiervoor is opgemerkt over de zomer-winter spread. Als het nodig is om bij te sturen of in te grijpen, dan zal het kabinet dat zeker overwegen. Dit vergt een zorgvuldige weging van wat nodig is en wat de effecten daarvan zijn.

Coördinatie in EU-verband

Deze weging doet het kabinet ook in afstemming in EU-verband en met buurlanden. Dit is conform de oproep die de Europese Commissie heeft gedaan bij de publicatie van haar voorstel van 5 maart jl. voor de verlenging van de Europese vuldoelstellingen in de Verordening gasleveringszekerheid, om eventuele nationale maatregelen goed af te stemmen en de impact op de markt mee te wegen, dit ook om een herhaling van een situatie zoals die zich in 2022 voordeed te voorkomen.⁶ Het kabinet werkt aan de appreciatie van dit voorstel en zal de Kamer die zo spoedig mogelijk per separate brief toesturen.

Binnen de EU bestaat ook de mogelijkheid van gezamenlijke inkoop via het EU Platform, dat permanent is gemaakt via het decarbonisatiepakket. In het voorstel voor het Actieplan voor betaalbare energieprijzen van 26 februari jl. heeft de Commissie voorstellen gedaan om de gezamenlijke inkoopmacht van de EU nog beter te benutten, teneinde de import van LNG verder veilig te stellen. Ook van deze voorstellen volgt binnenkort een appreciatie.

Wet bestrijden energieleveringscrisis

Het kabinet kijkt ten slotte ook verder vooruit hoe het gassysteem verder versterkt en weerbaarder gemaakt kan worden. Het kabinet werkt daarom

⁵ Kamerstuk 29 023, nr. 532.

⁶ https://energy.ec.europa.eu/news/commission-proposes-2-year-extension-eu-gas-storage-regulation-2025-03-05_en.

aan het voorstel voor de Wet bestrijden energieleveringscrisis. Dit wetsvoorstel ligt van 26 februari tot en met 26 maart in internetconsultatie.⁷

De Minister van Klimaat en Groene Groei,
S.T.M. Hermans

⁷ www.internetconsultatie.nl/wbe/b1.

IMPORTAFHANKELIJKHEID NEDERLAND OP GEBIED VAN AARDGAS

De gasvraag in Nederland ligt op jaarbasis rond de 300 TWh. In het gasjaar dat liep van 1 oktober 2023 tot 1 oktober 2024 (gasjaar 2023/24) was er in Nederland sprake van gasproductie van 111 TWh. Het overige gas werd in Nederland geïmporteerd, zowel via pijpleidingen (uit Noorwegen, het VK en België) als in de vorm van LNG via de Gate terminal in Rotterdam en de Eems Energy Terminal in Groningen.

Nederland is een belangrijke gashub in Europa, met zeer uitgebreide gasinfrastructuur, grote gasopslagfaciliteiten en veruit de meest liquide gashandelsplaats van Europa, waarop gas wordt verhandeld dat in zich in het Nederlandse gassysteem bevindt of in de toekomst zal bevinden. Dat maakt dat er veel gasstromen lopen via Nederland, niet alleen ten behoeve van afname in Nederland, maar ook ten behoeve van andere landen (in de EU, maar ook derde landen zoals het VK). In gasjaar 2023/24 is er 465 TWh in Nederland geïmporteerd, waarvan 204 TWh in de vorm van LNG. Veruit het grootste deel daarvan, ca. 70%, komt uit de VS – de grootste LNG producent ter wereld. In gasjaar 2023/24 is in totaal 266 TWh geëxporteerd of doorgevoerd naar buurlanden.⁸

Overzicht vulgraden gasopslagen 2015 t/m 2024

Jaar	Vulgraad 1 april	Vulgraad 1 november
2015	23,44%	92,98%
2016	30,13%	94,88%
2017	17,66%	95,83%
2018	6,29%	95,87%
2019	49,38%	95,03%
2020	44,09%	86,62%
2021	23,00%	61,84%
2022	21,26%	91,81%
2023	58,22%	99,62%
2024	52,88%	88,88%

Bron: <https://agsi.gie.eu/data-overview/NL>

⁸ Bron GTS en CBS.